



UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA“ din IAȘI  
**FACULTATEA de ISTORIE**

*INTRODUCERE ÎN ISTORIE*

Titular(i) curs : Prof. univ. dr. habil. Claudiu-Lucian Topor

Titular(i) seminar: Lect. univ. dr. Mircea Ghenghea

Specializarea

Istorie

An de studiu, semestru

Anul I, semestrul I

Nr. de ore de curs (28), nr. de ore de seminar(28)

**Obiectivele cursului**

Cursul prezintă studenților originile, evoluția și actualitatea cunoașterii istorice. El este structurat în jurul unei întrebări fundamentale: Ce este istoria? Încercând răspunsuri la provocările acestei întrebări, cursul oferă studenților informații și interpretări cu privire la geneza conceptelor fundamentale în studiul istoriei, reconstituie trasee ale memoriei istorice, urmărește aderența în spațiul public a narațiunii istorice, reflectă complexitatea metodei istorice, în același timp cu stabilirea finalității cunoașterii istorice și construcția analitică a raționamentelor despre trecut. Cursul este și un instrument util de familiarizare sub aspect teoretic cu chestiunile, vechi sau actuale, pe care le ridică de-a lungul epocilor percepția trecutului și varietatea narațiunii istorice. Structura și tematica acestui curs mai urmărește și traiectoria unei misiuni formative: o justă apreciere a valorilor trecutului și educarea tinerilor în spiritul toleranței, cu respect față de oamenii de odinioară și timpurile în care ei au trăit. Menirea fundamentală nu este, prin urmare, construcția **cu orice preț** a unei pledoarii *pro domo* (frumusețea istoriei nu o descoperim

mereu în notițele de amfiteatru), ci dimpotrivă pregătirea "călătoriei" studenților către înțelegerea comprehensivă a istoriei, utilizarea traseului lor cognitiv.

### **Metode de predare**

Prelegerea  
Problematizarea  
Dezbaterea cu oponent

### **Mod de evaluare**

Examen scris din tematica de curs 50%  
Activitate de seminar în timpul semestrului 50%

### **Conținutul cursului:**

#### **Prelegere introductivă**

Istoria ca disciplină universitară  
Obiectul, importanța și structura cursului de introducere în istorie

#### **II Istoria în dialog cu oamenii trecutului**

Ce este istoria? Vechimea istoriei  
Originea și înțelesul scrierilor istorice  
Incerări de definire a istoriei  
Obiectul cunoașterii istorice  
Opinii pro și contra învățăturilor istoriei

#### **III Faptul istoric**

Ce este un fapt istoric ?  
Principale criterii în reconstituirea faptelor istorice  
Ierarhizarea și importanța faptelor istorice

#### **IV Timp și spațiu în istorie**

Categoriile de timp din domeniul istoriei  
Durata – continuitate și percepții – periodizările istoriei  
Faptele istorice în configurația spațiului

Determinismul geografic: legătura dintre istorie și geografie  
Mediul natural și habitatul uman în decursul istoriei  
Geografia istorică (civilizații, frontiere, aclimatizări)

## **V Izvoarele istorice**

Noțiunea de izvor istoric  
Clasificări ale izvoarelor istorice  
Critica izvoarelor istorice (tipologia documentului scris)

## **VI Despre metodă în cercetarea istorică**

Metoda istorică. Originile ei îndepărtate  
Comparația în cercetarea istorică  
Statistica și prelucrarea datelor istorice

## **VII Incursiune în "laboratoarele" istoricului: arhive, biblioteci, muzee**

## **VIII Adevărul în istorie**

Mituri și realități istorice;  
Obiectivizarea discursului istoric;  
Istoria contrafactuală: imaginea trecutului alternativ

## **IX Cunoașterea istorică**

Perspectiva trecutului îndepărtat. Cât "coboară" în timp sondarea trecutului?  
Dilemele obiectivității – versiuni diferite despre același trecut istoric  
Istoria recentă și "obsesiile" prezentului

## **X Actualitatea istoriei**

Istoria - o sumă de experiențe individuale?  
Istoria - memorie a colectivităților umane?  
Trecutul de lângă noi - accesul la învățăturile istoriei

## **XI Interdisciplinaritatea studierii istoriei**

Istoria politică - o istorie totală?  
Istoria războaielor și istoria militară  
Istoria socială și istoria economică

Istoria vieții cotidiene și antropologia istorică

## XII În loc de incheiere. Specificul profesiei de istoric

Calități indispensabile istoricului

Limbajul istoricului – amprenta discursivă

O încercare de portret: istoricul de ieri *versus* istoricul de azi

### Bibliografie selectivă

Duțu, Alexandru, *Dimensiunea umană a istoriei*, București, 1986.

Topolski, Jerzy, *Metodologia istoriei*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987.

Fukuyama, Francis, *Sfârșitul istoriei și ultimul om*, Editura Paideia, București, 1992.

Zub, Alexandru, *În orizontul istoriei. Eseuri de ieri și de azi*, Iași, Editura Institutului European, 1994.

Chaunu, Pierre, *Istorie și decadență. În românește de Corina Mărgineanu*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1995.

Berdiaev, Nikolai, *Sensul istoriei*, Iași, Editura Polirom, 1996.

Montgomery, Warwick, John, *Încotro se îndreaptă istoria?* Oradea, Editura Cartea Creștină, 1996.

Vallery, Paul, *Criza spiritului și alte eseuri*, Iași, Polirom, 1996.

Ricoeur, Paul, *Istorie și adevăr*, traducere de Elisabeta Niculescu, București, Editura Anastasia, 1996.

Ariés, Philippe, *Timpul istoriei*, București, Editura Meridiane, 1997.

Toynbee, Arnold, I., *Studiu asupra istoriei*, I-II, Editura Humanitas, București, 1997.

Aron, Raymond, *Introducere în filozofia istoriei. Eseu despre limitele obiectivității istorice*, ediție nouă revăzută și adnotată de Sylvie Mesure, traducere din franceză de Horia Gănescu, București, Humanitas, 1997.

Xenopol, A. D., *Teoria istoriei*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1997.

Boia Lucian, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, Humanitas, 1997.

Hitchins, Keith, *Mit și realitate în istoriografia românească*, traducere de Sorana Georgescu – Gorjan, București, Editura Enciclopedică, 1997.

Veyne, Paul, *Cum se scrie istoria*, București, Editura Meridiane, 1999.

Iorga, Nicolae, *Generalități cu privire la studiile istorice*, Ediția a IV-a, Ed. Polirom, Iași, 1999.

Djuvara, Neagu, *Civilizații și tipare istorice. Un studiu comparat al civilizațiilor*, Editura Humanitas, București, 1999.

Soulet, Jean - Francois, *Istoria imediată*. Traducere și note de Mircea Platon, prefață de Florin Constantiniu, București, Editura Corint, 2000.

Ricoeur, Paul, *Memoria, Istoria, uitarea*, traducere de Ilie și Margareta Gyurcsik, Timișoara, Amacord, 2001.

Finley, M. I., *Uzul și abuzul de istorie. De la miturile grecilor la Lévi – Strauss, trecutul viu și prezentul iluminat*. Traducere de Vivia Săndulescu, Editura Arc, 2002.

Furet, Francois, *Atelierul istoriei*, București, Editura Corint, 2002.

Kolarz, Walter, *Mituri și realități în Europa de Est*, traducere de Oana Suditu, cuvânt înainte de Lucian Leuștean, Iași, Polirom, 2003.

Djuvara, Neagu, *Există istorie adevărată? Despere „relativitatea generală” a istoriei. Eseu de epistemologie*, București, Humanitas, 2004.

Lucian Boia, *Omul și clima. Teorii, scenarii, psihoze*, București, Humanitas, 2005.

Koselleck, Reinhart, *Conceptul de istorie. Cu un studiu introductiv de Victor Neumann*, Iași, Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", 2005.

Pecican, Ovidiu, *Ce istorie scriem ?*, Editura Ideea Europeană, 2006.

Țurcanu, Ion, *Istoria. Receptare, cercetare, interpretare*, Iași, Editura Junimea, 2006.

Mitu, Sorin, *Europa Centrală, Răsăritul, Balcanii : geografii simbolice comparate*, ediția a 2-a, Cluj-Napoca, International Book Access, 2008.

Boia, Lucian, *Jocul cu trecutul. Istoria între adevăr și ficțiune*, ediția a 4 - a, București, Humanitas 2013.

Gabriel Moisa, *Clio în zodia ideologizării. Interferențe politico-istoriografice în România comunistă*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2013.

Lincoln Paine, *Marea și civilizația. O istorie maritimă a lumii*, traducere de Dana Bădulescu și Radu Andriescu, Polirom, Iași, 2015.

Boia, Lucian, *Un joc fără reguli. Despre imprevizibilitatea istoriei*, București, Humanitas, 2016.

Eric Hobsbawn, *Despre Istorie*, traducere de Radu Săndulescu, Chișinău, Cartier, 2017.

Yuval Noah Harari, *Sapiens. Scurtă istorie a omenirii*, traducere de Adrian Șerban, Iași, Polirom, 2017.

Roberts, J. M., Westad, Odd Arne, *Istoria lumii. Din preistorie până în prezent*, traducere de Cătălin Drăcșineanu, Iași, Polirom, 2018.

Jean Lopez, Olivier Wiewiorka, *Miturile celui de-al Doilea Război Mondial*, ediția a II-a revăzută, București, Rao, 2018.

Dale Carnegie, *Cum să vorbim în public. Selecție și prescurtare de Dorothy Carnegie*, ediția a III-a revizuită, traducere din engleză de Irina – Margareta Nistor, București, Curtea Veche, 2018.

Guenée, Bernard, *Istorie și cultură istorică în Occidentul medieval*, traducere de Ovidiu Pecican, Iași, Polirom, 2019.

Nixey, Catherine, *Epoca întunecării. Cum a distrus creștinismul lumea clasică*, traducere din engleză de Dionisie Constantin Pârvuloiu, București, Humanitas, 2019.

Peter Frankopam, *Drumurile mătășii. O nouă istorie a lumii*, traducere de Smaranda Câmpeanu, București, Editura Trei, 2019.

Boia, Lucian, *Scurtă istorie a dezastrelor naturale. Epidemii, cutremure și dereglări climatice*, București, Humanitas, 2020.

Dartnell Lewis, *Origini. Cum a modelat Pământul istoria omenirii*, traducere din limba engleză de Elena Macoviciuc, București, Litera, 2020.

Margaret Macmillan, *Oamenii Istoriei. Personalități și trecut*, traducere din engleză de Smaranda Câmpeanu, București, Editura Trei, 2020.

Paul Strathern, *Mărire și decădere. O istorie a lumii în zece imperii*, traducere din engleză și note de Andrei Covaciu, București, Editura Trei, 2020.

Andrew Roberts, *Leadership de război. Lecții esențiale de la cei care au făcut istorie*, București, Editura Litera, 2020.

Jonathan Holslag, *O istorie politică a lumii. Trei mii de ani de război și pace*, traducere de Manuela Bulat, Editura Litera, București, 2021.

Ben Wilson, *Metropolis. O istorie a celei mai mari invenții a omenirii*, traducere de Smaranda Nistor, București, Editura Trei, 2021.

John Barton, *O istorie a Bibliei. Povestea celei mai importante cărți a lumii*, traducere de Cornelia Dumitru, București, Humanitas, 2021.

Giovani Filoramo, *Crucea și puterea. Creștinii de la martiri la persecutori*, traducere din italiană de Dionisie Constantin Pîrvuloiu, București, Humanitas, 2022.

Alberto Manguel, *Istoria lecturii*, ediția a doua revizuită și adăugită, traducere din limba engleză de Alexandru Vlad, București, Orion, 2022.

David Rooney, *Despre timp. O istorie a civilizației în doasprezece secole*, traducere din limba engleză de Andrei Covaciu, București, Editura Trei, 2022.

Andrew H. Knoll, *Scurtă istorie a Pământului. Patru miliarde de ani în opt capitole*, traducere din limba engleză de Roxana Nicolescu, București, Editura Litera, 2022.

Niall Ferguson (coord.), *Ce s-ar fi întâmplat dacă...? Istorie virtuală* ediția a II-a, traducere de Cătălin Drăgășineanu, Polirom, 2022.

Klaus Dodds, *Războaie de graniță. Conflicte care ne definesc viitorul* traducere din engleză de Irina Pricop, București, Litera, 2022.

Andrea Wulf, *Inventarea naturii. Aventurile lui Alexander von Humboldt, eroul uitat al științei*, traducere din limba engleză de Alfred Neagu, Editura Art, București, 2023.

### **Program de consultații (programare prin E-mail)**

Vineri, între orele 14.00-15.00, UAIC/Corp H/Demisol

Prof. univ. habil. dr. Claudiu-Lucian Topor

E-mail ([claudiu.topor@uaic.ro](mailto:claudiu.topor@uaic.ro))



UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA“ din IAȘI  
**FACULTATEA de ISTORIE**

*Originile Primului Război Mondial*

**Curs opțional**

Prof. univ. dr. habil. Claudiu-Lucian Topor

Specializarea

Istorie

An de studiu II, semestru I

Nr. de ore de curs (28), nr. de ore de seminar (28)

**Obiectivele cursului:**

Cursul aduce în atenția studenților dezbaterile unei teme clasice în cercetarea istorică din secolul XX: problematica originilor (cauze profunde) și a responsabilităților Primului Război Mondial. Prelegerile vor facilita înțelegerea problematizărilor contemporane în analiza genezei conflictului, prin evidențierea controverselor și a tendințelor istoriografiei din trecut. Intenția este aceea de a studia ipoteze, nu certitudini privind tranziția Europei și a lumii moderne de la starea păcii, indusă de tratate internaționale și *status quo*-ul fundamentat de înțelegeri secrete, către apologia unui război cu consecințe tragice pentru mai multe generații. Vor fi abordate cauzele majore care au influențat decizia politică (crize internaționale, sisteme de alianță, programe de înarmare, influențe economice, presiuni sociale, vectori ideologici și curente de opinie) la fel cum vor fi stabilite răspunerile decidenților potrivit cu competențele lor în structurile din ierarhia puterii.

## **Metode de predare**

Problematizarea  
Brain storming

## **Mod de evaluare**

**Examenul scris din materia cursului**

**Evaluarea activității de seminar**

### *Tematica de curs*

#### **I Geneza unei vechi preocupări istoriografice.**

I.1. Curente, tendințe, interpretări

#### **Referințe bibliografice (BCU+Suport CD):**

*The Origins of World War I*, edited by Richard F. Hamilton, Holger H. Herwig, Cambridge University Press, 2003.

William Mulligan, *The Origins of the First World War*, Cambridge University Press, 2010.

Keith M. Wilson (ed.), *Forging the collective memory. Government and international historians through two World Wars*, Berghan Books, 1996 .

Annika Mombauer, *The Origins of the First World War. Controversies and Consensus*, Pearson Education Limited, 2002.

#### **II. Marile cauze sau originile indepartate ale războiului**

II.1 Sistemele de alianță (1871-1914)

II.2 Crizele politice internaționale. Tensiuni și focare de conflict

II.3 Configurația războiului modern. Înarmările și strategiile militare

II. 4 Curente ideologice favorabile războiului. Naționalism, militarism, imperialism

II. 5 Determinismul economic. Exportul de capital, investițiile, comerțul mondial

#### **Referințe bibliografice (BCU+Suport CD):**



Barbara W. Tuchman, *Tunurile din august*, traducere și prefață de Alexandru Vianu, București, Editura Politică, 1970.

A.J. P. Taylor, *The Struggle for Mastery in Europe, 1848-1918*, Oxford University Press, 1984.

Robert John Weston Evans, Hartmut Pogge von Strandmann, *The Coming of the First War*, Oxford, Clarendon Press, 1991.

John Albert White, *Transition to global Rivalry. Alliance Diplomacy and the Quadruple Entente, 1895-1907*, Cambridge University Press, 1995.

Patricia A. Weitsman, *Dangerous Alliances. Proponents of Peace. Weapons of War*, Stanford University Press, California, 2004.

Lawrence Freedman, *Viitorul războiului. O istorie*. Traducere din limba engleză de Corina Hărăoreanu, București, Editura Litera, 2019.

Margaret MacMillan, *Războiul. Cum ne-au modelat conflictele*, traducere din limba engleză de Smaranda Câmpeanu, București, Editura Trei, 2022.

### **III Ierarhii și responsabilități în mecanismul decizional**

III. 1 Sefii de stat. Monarhiile europene în fața războiului

III. 2 Guvernele și parlamentele

III. 3 Partidele politice și oamenii din presă

III. 4 Diplomati, militari, intelectuali

### **Referințe bibliografice (BCU+Suport CD):**

Guy Gauthier, *Acvile și Lei. O istorie a monarhiilor balcanice*, București, Humanitas, 2004.

Miranda Carter, *Cei trei împărați. Trei veri, trei imperii și drumul către Primul Război Mondial*, traducere de Mihaela Negrilă, Iași, Editura Polirom, 2015.

Jean Des Cars, *Sceptrul și sângele. Regi și regine în tumultul celor două războaie mondiale*, traducere din limba franceză de Irina Negrea, București, Editura Trei, 2016.

Henri Troyat, *Nicolae al II-lea. Ultimul țar*, traducere de Nicolae Constantinescu, ediția în limba română Iași, Polirom, 2021.

Jean-Christophe Buisson, *O istorie a asasinatelor*, traducere din limba franceză de Aurelia Ulici, București, Rao, 2021.

## *Tematica seminarului*

### **A. TEME de DEZBATERE / REFERAT SCRIS**

#### **A. 1. Cum a intrat Europa în Marele Război (1914)?**

Christopher Clark, *Somnambulii. Cum a intrat Europa în război în 1914*, traducere din limba engleză de Tripon Cristina Mihaela, București, Editura RAO, 2013.

Ian Kershaw, *Drumul spre IAD. Europa, 1914-1918*, traducere din limba engleză de Alexandru Țârdea, București, Kronika, 2017.

Margaret Mac Millan, *Războiul care a pus capăt păcii. Drumul spre 1914*, traducere de Smaranda Câmpeanu, București, Editura Trei, 2015.

#### **A. 2. Cum au trecut prin Marele Război națiunile Europei?**

##### *Războiul ca desfășurare. Fronturi, bătălii, resurse și tehnologii*

Pierre Renouvin, *Primul Război Mondial*, traducere de Lucia Popa, București, Editura Corint, 2001.

Vyvyen Brendon, *Primul Război Mondial 1914-1918*, traducere din limba engleză de Daniela Mișcov, București, Editura All, 2018.

Peter Simkins, Geoffrey Jukes și Michael Hickey, *Primul Război Mondial. Războiul care urma să pună capăt tuturor războaielor*. Cuvânt înainte de Hew Strachan, București, Litera, 2020.

Niall Ferguson, *Marele Război 1914-1918*, traducere de Ioana Aneci, Iași, Polirom, 2021.

Norman Stone, *Primul Război Mondial. O scurtă istorie*, traducere din limba engleză de Cora Radulian, București, Litera, 2023.

##### *Povestea războiului. Jurnal, amintiri, creații literare*

Stéphane Audoin-Rouzeau, *Războiul unei familii 1914-2014*, traducere, note și cuvânt înainte de Florin Țurcanu, București, Corint Books, 2014.

Ernest Hemingway, *Adio, arme*, traducere din limba engleză de Ionuț Chiva, Iași, Polirom, 2014.

Erich Maria, Remarque, *Pe frontul de Vest nimic nou*, traducere de Emanoil Cerbu, Iași, Polirom, 2016.

Idem, *Întoarcerea din război*, ediția a II-a, traducere din limba germană și note de Sanda Munteanu, Polirom, 2021.

Idem, *Inamicul. Integrala povestirilor despre Primul Război Mondial*, ediție de Thomas F. Schneider, traducere din limba germană de Alexandra Nicolescu, Polirom, Iași, 2023.

Jünger Ernst, *În Furtuni de oțel*, traducere de Viorica Nișcon, București, Corint Books, 2017.

### **A. 3. Cum a ieșit Europa din Marele Război? Prăbușirea vechilor imperii**

#### *Sfârșitul Germaniei imperiale și proclamarea Republicii de la Weimar*

Peter Alter, *Problema germană și Europa*, traducere de Irina Cristea, prefață de Florin Constantiniu, București, Corint, 2004.

Jacques Droz, *Istoria Germaniei*, traducere de Ecaterina Crețulescu, prefață și note de Alin Ciupală, Editura Corint, București, 2006.

Gheorghe Bichicean, *Germania. O istorie de la antici la moderni*, Iași, ediție revizuită și adăugită, Sibiu, Editura Global Media, 2022.

Lucian Boia, *Tragedia Germaniei 1914-1945*, București, Humanitas, 2010

Martin Kitchen, *O istorie a Germaniei moderne. De la 1800 până în prezent*, ediția în limba română București, Humanitas, 2021.

Robert Gerwarth, *Noiembrie 1918. Revoluția Germană. Crearea lumii modern*, traducere din limba engleză Cora Radulian, București, Litera, 2023.

### ***Războiul Austro-Ungariei. Naționalități, tensiuni și conflicte***

A.J.P. Taylor, *Monarhia habsburgică 1809-1918. O istorie a Imperiului austriac și a Austro-Ungariei*, traducere de Cornelia Bucur, București, Editura All, 2000.

\*Holger Herwig, *The First World War. Germany and Austria-Hungary 1914-1918*, London, Arnold, 1997 ( **format pdf.**)

Oliver Jens Schmitt, *Balcanii în secolul XX. O istorie postimperială*, traducere de Irina Manea și Andrei Pogăciaș, București, Humanitas, 2021.

*Monarhia Habsburgică (1848-1918)*, volumul V, *Politica externă: instituții, personalități, alianțe*, ediție în limba română îngrijită de Rudolf Gräf, Cluj-Napoca, Centru de Studii Transilvane; Iași, Polirom, 2021

### ***Războiul, Imperiul și Revoluția. De la "Rusia Țaristă" la "Republica Sovietelor"***

Martin Sixsmith, *Rusia. Un mileniu de istorie*, traducere de Eugen Popa și Justina Bandol, București, Humanitas, 2016 (versiunea românească).

Orlando Figes, *Revoluția rusă 1891-1924. Tragedia unui popor*, traducere de Cornelia Marinescu, Iași, Polirom, 2016.

Robert Service, *Ultimul țar. Nicolae al II-lea și Revoluția Rusă*, traducere de Irina Negrea, București, Corint, 2019.

Candace Fleming, *Familia Romanov. Asasinat, revoluție și prăbușirea Rusiei imperiale*, ediția în limba română, București, Sapiens, 2020.

Cristopher Ward, John Thompson, *Rusia. Oscurtă istorie. De la Rusia kieveană până în prezent*, traducere de Cristian Nica și Mihai dan Pavelescu, București, Meteor Press, 2022.

### ***Sfârșitul războiului și prăbușirea Imperiului Otoman – Proclamarea republicii în Turcia modernă***

Edward J. Erikson, *Mustafa Kemal Atatürk. Viața, strategiile, tacticile, și bătăliile celor mai mari comandanți din istorie*, traducere de Georgiana Harghel, București, Litera, 2014.

Norman Stone, *Scurtă istorie a Turciei*, traducere din limba engleză Delia Anghelescu, București, Litera, 2021.

*Douglas A. Howard, Oistorie a Imperiului Otoman*, traducere de Irina Vainowski-Mihai și Adina Avramescu, Iași, Polirom, 2021.

Ryan Gingeras, *Ultimele zile ale Imperiului Otoman, 1918-1922*, traducere de Ovidiu Cristea și Ramona Neacșa, Târgoviste, Cetatea de Scaun, 2023.

## **II. Documente din arhive diplomatice**

### *II.1 Tratatate și înțelegeri secrete care au precedat Primul Război Mondial\*\*\**

- Dubla Alianță, Germania și Austro-Ungaria, Viena, 7 octombrie 1879, ratificată 21 octombrie 1879
- Tripla Alianță, Austro-Ungaria, Germania, Italia, Viena, 20 mai 1882, ratificată 30 mai 1882
- Alianța franco-rusă, 4 ianuarie 1894, întemeiată pe Convenția Militară din 1892, aprobată de Rusia și Franța, 27 decembrie 1893, respectiv 4 ianuarie 1894
- Antanta anglo-franceză din 8 aprilie 1904. Declarația Marii Britanii și Franței cu privire la Egipt și Maroc
- Convenția dintre Rusia și Regatul Unit privitoare la Persia, Afganistan și Tibet, St. Petersburg, 31 august 1907
- Alianța anglo-japoneză, 30 ianuarie 1902
- Tratat de pace între Japonia și Rusia, Portsmouth, New Hampshire, 5 septembrie 1905

### *II. 2. Tratatate și înțelegeri secrete din timpul Primului Război Mondial*

- Tratatul secret de alianță între Germania și Imperiul Otoman, 2 august 1914
- Înțelegere între Franța, Rusia, Marea Britanie și Italia (Tratatul de la Londra), 26 aprilie 1915
- Acordul tripartid (Sykes-Picot) privitor la împărțirea Imperiului Otoman între Marea Britanie, Franța și Rusia, 26 aprilie, 23 octombrie 1916: - Edward Grey către Cambon, ambasadorul Franței la Londra, 16 mai 1916; Edward Grey către Benckendorff, ambasadorul Rusiei la Londra, 23 mai 1916
- Înțelegeri secrete între Rusia, Franța și Marea Britanie privind Strâmtoarele și Constantinopolul, 4 martie – 10 aprilie 1915
  - Memorandumul rus către guvernele francez și britanic, 4 martie 1915

- Memorandumul Britanic către guvernul rus, 12 martie 1915
- Notă verbală franceză către guvernul Rusiei, 10 aprilie 1915
- Declarația Balfour (scrisoarea lordului Balfour către lordul Rotschild), 2 noiembrie 1917
- Înțelegere Tripartită (St. Jean de Maurienne) pentru împărțirea Imperiului Otoman de Marea Britanie, Franța și Italia 19 aprilie-27 septembrie 1917
- Tratatul secret de alianță între Japonia și Rusia, Petrograd, 3 iulie 1916
- Tratatul de pace între Rusia și Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria și Turcia (Tratatul de la Brest Litovsk), 3 martie 1918
- \*\*\* Documentele pot fi consultate în colecția *The Major International Treaties of the Twentieth Century* ), editori J.A.S. Grenville și Bernard Wasserstein, volumul I, Routledge, London, 2001, (format pdf/online).

**Resurse Web:**

<http://www.1914-1918-online.net/>

<https://www.europeana.eu/portal/en/collections/world-war-I>

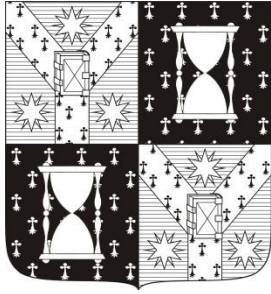
\*\*\*CERINȚA **obligatorie pentru SEMINAR** – *Prezentare de referat / comentariul unui document la alegere* \*\*\*

**Program de consultații:**

Vineri, 14.00-15.00.

Corp H/Demisol

[claudiu.topor@uaic.ro](mailto:claudiu.topor@uaic.ro)



Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași  
Facultatea de Istorie  
ANUL II  
Semestrul I

# Europa Modernă

Curs general

PARTEA A II-A

## Moștenirea Revoluției Franceze în istoria modernă

Imaginea Revoluției în Europa secolului al XIX-lea

Impactul ideologic în cultura politică europeană

## Modernitatea târzie: demografia și economia globală

Populația lumii și sporul natural

Migrația globală: cauze și consecințe

Resursele naturale, industrializarea și transferul de tehnologie

Circulația banilor și comerțul internațional

Exportul de capital. Creditori și debitori - investițiile strategice

## Relațiile internaționale și echilibrul puterii

Alianțele „actorilor” politici europeni

Reuniunile diplomației. Europa sistemului de congrese

Medierea conflictelor și emergența pacifismului

## Societate, presă și opinie publică

„Elitele” puterii și „clasele” societății

Un fenomen social: jurnalismul modern

Opinie publică și curente ideologice

## Lumea modernă în epoca internaționalismului

Rețelele de transport și comunicațiile moderne

Călătoriile internaționale în secolul al XIX-lea

Organizații, instituții, birouri și uniuni internaționale

## **Europa și lumea de dincolo de mări**

Europenii în America. Geneza unei națiuni moderne

Japonia epocii Meiji: o nouă grilă de "lectură" a civilizației

## **Sfârșit de epocă istorică ? Marele Război, 1914-1918**

### **Bibliografie (selectiv)**

A.J. P. Taylor, *The Struggle for Mastery in Europe 1848-1918*, Oxford University Press, 1984.

Francoise Furet, *Reflecții asupra Revoluției franceze*, Traducere de Mircea Vasilescu, București, Editura Humanitas, 1992.

Pierre Manent, *Istoria intelectuală a liberalismului*, București, Editura Humanitas, 1992.

Alexandru Zub, *La sfârșit de ciclu. Despre impactul revoluției franceze*, Iași, Editura Institutului European, 1994.

Vadim și Danielle Elisseff, *Civilizația japoneză*, Traducere de Irina Mavrodin și Irina Izverna, București, Editura Meridiane, 1996.

George Braun Tindall, D.E. Shi, *America – o istorie narativă*, București, Editura Enciclopedică, 1996.

E. J. Hobsbawn, *Națiuni și naționalism din 1870 până în prezent. Program, mit, realitate*, traducere de Diana Stanciu, Chișinău, Editura Arc, 1997.

Michael Howard, *Războiul în istoria Europei*, Timișoara, Editura Sedona, 1997.

Roske Octavian, *Tradiția conservatoare în gândirea americană. 1783-1860*, București, Editura ALL, 1998.

René Remond, *Istoria Statelor Unite ale Americii*, traducere de Traian Fintescu, București, Editura Corint, 1999.

Alexis de Toqueville, *Vechiul Regim și Revoluția*, traducere din limba franceză și note de Cristian Preda, București, Editura Nemira, 2000.

William M. Johnston, *Spiritul Vienei. O istorie intelectuală și socială 1848-1938*, traducere de Magda Teodorescu, Iași, Polirom, 2000.

Francois Chatelet, Pisier Evelyne, *Istoria ideilor politice*, traducere de Iolanda Iaworski, Timișoara, Amacord, 2000.

Pierre Manent, *Originile politicii moderne. Machiavelli, Hobbes, Rousseau*, traducere de Alexandru Ionescu, București, Nemira, 2000.

Anne-Marie Thiesse, *Crearea identităților naționale în Europa. Secolele XVIII-XX*, traducere de Andrei-Paul Corescu, Camelia Capverde și Giuliano Sfichi, Iași, Polirom, 2000.

Eric R. Wolff, *Europa și populațiile fără istorie*, traducere de Radu Săndulescu, Editura Arc, Chișinău, 2001.

Daniel Elisseff, *Istoria Japoniei. Între China și Pacific*, București, Lucman, 2002.



Massimo Livi Bacci, *Populația în istoria Europei*, traducere de Alina Vamanu, Iași Polirom, 2003.

Briggs Assa, Peter Burke, *Mass –media, o istorie socială. De la Gutenberg la la Internet*, Iași, Polirom, 2005.

Jean Baptiste Duroselle, *Istoria relațiilor internaționale*, vol. I-II, traducere de Anca Airinei, București, Editura științelor sociale și politice, 2006.

Gh. Cliveti, *Concertul european. Un experiment în relațiile internaționale din secolul XIX*, Editura Enciclopedică, București, 2006.

Robert Aldrich, *Epoca Imperiilor*, traducere de Gabriel Tudor, București, Editura All, 2008.

Nay Olivier, *Istoria ideilor politice*, traducere de Vasile Savin, Iași, Polirom, 2008.

Popa Lucia și Drulă Simona, *Japonia "Erei" Meiji. Nașterea unei mari puteri*, București, Editura Universitaria, 2009.

Paul Kennedy, *Ascensiunea și decăderea Marilor Puteri. Transformări economice și conflicte militare din 1850 până în 2000*, traducere de Laurențiu Ursu, Teodora Moldovanu, Lucia Dos, Ramona Lupu, postfață de Andrei Miloiu, Iași, Polirom, 2011.

Niall Ferguson, *Civilizația. Vestul și restul*, traducere de Doris Mironescu și Andreea Mironescu, Iași, Polirom, 2014.

David Abulafia, *Marea cea Mare. O istorie umană a Mediteranei*, traducere de Georgeta – Anca Ionescu, Marieva-Cătălina Ionescu și Denisa Duran, București, Humanitas, 2014.

Norman Davies, *O istorie a Europei*, traducător Graal Soft, București, RAO, 2015.

Margaret Mac Millan, *Războiul care a pus capăt păcii. Drumul spre 1914*. Traducere de Smaranda Câmpeanu, Editura Trei, București, 2015.

Brendan Simms, *Europa. Lupta pentru supremație de la 1453 până în prezent*, traducere de Lucia Popovici, Iași, Polirom, 2015.

Ian Kershaw, *Drumul spre Iad. Europa, 1914-1949*, traducere din limba engleză de Alexandru Țirdea, București, Litera, 2017.

Paul Valery, *Cultura japoneză*, traducere de Ruxandra Mărginean Kohno, București, Humanitas, 2017.

Jonathan Fenby, *Istoria Chinei moderne. Decăderea și ascensiunea unei mari puteri de la 1850 până în prezent*, traducere din engleză de Mugur Zlotea, București, Humanitas, 2018.

Sergiu Pavel Dan, *O istorie lucidă a Revoluției Franceze*, Editura Școala Ardeleană, Cluj - Napoca, 2018.

Niall Ferguson, *Colosul. Ascensiunea și decăderea imperiului American*, traducere de Paul Aneci, Iași, Polirom, 2019.

Orlando Figes, *Crimeea. Ultima cruciadă*, traducere de Irina Vainovski-Mihai, Iași, Polirom, 2019.

Mark Mazower, *Balcanii. De la sfârșitul Bizanțului până astăzi*, traducere din engleză de Tudor Călin Zarojanu, București, Humanitas, 2019.

Simon Jenkins, *Scurtă istorie a Europei. De la Pericle la Putin*; București, Litera, 2019.

Mary Mc Auliffe, *La Belle Epoque. Amurgul unei lumi*, traducere de Alina Popescu, București, Corint Books, 2020.

Orlando Figes, *Europa. Trei vieți și formarea unei culture cosmopolite în Europa secolului XIX*, traducere de Lucia Popovici, Iași, Polirom, 2021.

John Darwin, *Visul imperial. Ascensiunea și căderea puterilor globale 1400-2000*, traducere din limba engleză de Diana Popescu Marin, București, Litera, 2021.

Eric Hobsbawn, *Era capitalului: 1848-1875*, ediția a II-a, traducere de Andreea Condruș și Florin Sicoie, Chișinău, Cartier, 2022.

Idem, *Era revoluției 1789-1848*, ediția a II-a, traducere de Radu Săndulescu, Chișinău, Cartier, 2022.

Kenneth G. Henshall, *O istorie a Japoniei. De la epoca de piatră la superputere*, traducere de Alina Cârâc, București, Editura Artemis, 2022.

Jill Lepore, *Aceste adevăruri. O istorie a Statelor Unite*, traducere de Smaranda Câmpeanu, București, Editura Trei (Istorie), 2022.

Antoneta Olteanu, *Rusia imperială: o istorie culturală a secolului al XIX-lea*, Târgoviște, Cetatea de Scaun, 2023.

SURSE WEB – <https://sourcebooks.fordham.edu/index.asp>

Prof. univ. habil. dr. Claudiu-Lucian Topor

CORP H Demisol

[claudiu.topor@uaic.ro](mailto:claudiu.topor@uaic.ro)

+40/ 0232 – (20)1618